

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 1 از 5	صور تجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □ رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۲۰ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳ / ۱۲ / ۰۵ ساعت شروع: ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۳۰	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
-----------------------------------	--	--

دستور کار جلسه:

✓ جمع بندی نظرات اعضای کمیسیون و فعالان اقتصادی درباره به روز رسانی سند سازگاری با کم آبی - ساختار شورا، اختیارات، جریان گردش کار و تصمیم سازی و ترکیب و شرح وظایف کمیسیون ها و کمیته ها

❖ اهم موارد مطرح شده:

در بیستمین جلسه کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، چالش های مرتبط با بحران آب و ضرورت به روز رسانی سند سازگاری با کم آبی مورد بررسی قرار گرفت. به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی مشهد، محمد علایی، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق، با اشاره به وضعیت بحرانی منابع آبی استان تاکید کرد: آبخوان های ما در معرض نابودی قرار دارند و در دشت نیشابور، ضخامت آبخوان تا ۴۰ متر کاهش یافته است. این تهدید جدی باید به درستی مدیریت شود.

وی در ادامه از لزوم طرح برخی مسائل برای استاندار خراسان رضوی ارسال و در جلسه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی، سخن گفت و افزود: «برای جلب مشارکت مردم در مدیریت منابع آبی، احیای مالکیت مردم بر آب ضروری است. همچنین در دشت های ممنوعه، باید از هرگونه فعالیت و حفر چاه جلوگیری شود و هیچ استثنایی در این زمینه پذیرفته نیست.

وی تصریح کرد: پرهیز از هرگونه تخصیص آب سطحی و زیرزمینی در دشت های ورشکسته برای هر نوع مصرفی، پرهیز از فروش آب بیش از حجم پروانه های بهره برداری، ممانعت از حفر چاه غیر مجاز با همکاری مردم و به ویژه تشکلهای کشاورزی، پرهیز از اجرای طرح تعدیل پروانه های بهره برداری، کف شکنی و جابجایی چاه ها برابر قانون، ممانعت از آلوده کردن آب ها، زنده کردن دوباره مالکیت مردم بر آب، مدیریت مشارکتی آب با کمک شرکت آب منطقه ای، تشکلهای کشاورزی، دانشگاهی و مدنی، برپا کردن بازار آب در همه دشت های استان در چهارچوب آیین نامه های وزارت نیرو، به روز کردن و اجرای سند سازگاری با کم آبی استان، انتشار اطلاعات به روز، شفاف و درست آب در سایت شرکت آب منطقه ای، آبخیزداری و آبخوان داری و تغذیه مصنوعی در همه دشت های ورشکسته با همکاری تشکلهای کشاورزی و صنعتی و دانشگاهی و خیرین، از جمله پیشنهادات کمیسیون در زمینه مدیریت آب است.

وی یادآور شد: نصب کنتور هوشمند بر روی همه چاه ها با هر نوع مصرفی، برداشت از چاه ها با هر نوع مصرفی تا حجم مجاز، اجرای بند «ز» ماده ۲۹ قانون توزیع عادلانه آب و صدور کارت شارژ از چاه ها با هر نوع مصرفی متناسب با حجم بارش آن سال یا سال پیش از آن، جمع آوری و پالایش پساب های شهری و صنعتی برابر استانداردهای زیست محیطی و مصرف کنندگان و جایگزین کردن آن با منابع آب کشاورزی، نیروگاه ها، شهرک های صنعتی و کارخانه ها به جز صنعت های غذایی، آب، بسته بندی و نوشابه سازی و خاموش کردن چاه های مربوطه برای کمک به تعادل رسیدن آبخوان زیرزمینی و خرید چاه های با بهره وری کم و خاموش کردن آن ها، از دیگر پیشنهادات کمیسیون در این زمینه است.

به گفته علایی، افزایش بهره وری از کشاورزی با هر شیوه ای (اصلاح خاک، بذر، الگوی کشت، مکانیزه کردن فرآیندهای کاشت، داشت و برداشت و شیوه های آبیاری و...) با اعتبارات دولت و کاهش حجم آب مصرفی متناسب با آن به گونه ای که مقدار فرآورده های کشاورزی و درآمد کشاورزان کم نشود، مکانیزه کردن فرآیندهای جابجایی فرآورده های کشاورزی به سیلو تا رسیدن به دست مصرف کننده با اعتبارات عمرانی یا خصوصی و کاهش حجم برداشت آب متناسب با آن به گونه ای که درآمد کشاورزان از آن کم نشود، تشکیل شهرک های گلخانه ای با کمک دولت و کاهش حجم آب برداشتی به گونه ای که درآمد کشاورزان کم نشود و کوشش برای گرفتن حقایق ایران در هریرود از دیگر مواردی است لازمه مدیریت آب است.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 2 از 5	صور تجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □ رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۲۰ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳ / ۱۲ / ۰۵ ساعت شروع: ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۳۰	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
---	---	---

احیای مالکیت مردم بر آب و لزوم ایجاد بازار محلی آب

در ادامه، کامران داوری، عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد، بر اهمیت احیای مالکیت مردم بر آب تاکید کرد و گفت: با احیای این مالکیت، وزارت نیرو در مرحله نخست میزان استحصال آب را مشخص کرده و سپس شورای حوضه آبریز مسئولیت تخصیص منابع آبی به بخش‌های مختلف را بر عهده خواهد داشت.

وی افزود: جابه‌جایی آب بین بخش‌های مختلف باید از طریق خرید و فروش و در چهارچوب مالکیت قانونی مردم بر آب انجام شود. وزارت نیرو تنها باید میزان آب قابل برداشت از منابع زیرزمینی را تعیین کند؛ اما تصمیم‌گیری درباره تخصیص این منابع به بخش‌های مختلف باید در چهارچوب یک طرح اقتصادی، اجتماعی و سیاستی درون حوضه‌ای مدیریت شود.

داوری همچنین خواستار تشکیل کمیته‌ای تخصصی برای ایجاد بازار آب شد و تصریح کرد: ضروری است این موضوع در شورای گفت‌وگو به تصویب برسد تا مکانیزم‌های مشخصی برای مبادله آب بین بخش‌های مختلف تعریف شود.

ضرورت توجه به رهاسازی آب سدها و تغذیه آبخوان‌ها

در ادامه این نشست، احمدرضا رضازاده، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی استان، با اشاره به اهمیت حقایق محیط زیست و نقش سیلاب‌ها در تغذیه آبخوان‌ها، تاکید کرد: باید بر لزوم رهاسازی آب سدها برای تغذیه آبخوان‌ها و حفظ محیط زیست تاکید شود. در حال حاضر، سیلاب‌ها که یکی از منابع طبیعی تغذیه سفره‌های زیرزمینی هستند، به سمت سدها هدایت شده و از چرخه طبیعی تغذیه آبخوان خارج می‌شوند.

رضازاده در بخش دیگری از سخنان خود، احداث شهرک‌های گلخانه‌ای را یکی از راهکارهای افزایش بهره‌وری منابع آبی دانست، اما در عین حال لزوم بررسی کارشناسی این طرح را ضروری خواند. وی گفت: اجرای این پروژه نیازمند مطالعات دقیق و بررسی محدودیت‌های موجود است. در برخی مناطق، محدودیت‌های اقلیمی و زیست‌محیطی ممکن است مانع از توسعه گسترده کشت گلخانه‌ای شود، لذا لازم است پیش از هر اقدامی، کار کارشناسی دقیقی در این زمینه انجام شود.

چالش‌های اجرای بند «ز» ماده ۲۹ قانون توزیع عادلانه آب در خراسان رضوی

حمیدرضا رضوی خبیر، مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی نیز در ادامه این نشست، بر ضرورت تفویض اختیار و اصلاح آیین‌نامه‌های مرتبط با مدیریت منابع آبی در استان تاکید و اظهار کرد: در صورت اجرای سند سازگاری با کم‌آبی، تمام دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط باید به استان واگذار شود تا متناسب با شرایط منطقه‌ای اصلاح و اجرایی گردد.

وی با اشاره به تلاش وزارت نیرو برای تصویب قانون جامع آب، تصریح کرد: چنانچه وزارت نیرو قصد اجرای بند «ز» ماده ۲۹ قانون توزیع عادلانه آب را دارد، باید از این لحظه از هرگونه کاهش دبی چاه‌های کشاورزی جلوگیری کند.

رضوی خبیر با انتقاد از نحوه محاسبه میزان مصرف آب توسط شرکت آب منطقه‌ای گفت: طبق قانون، باید میانگین مصرف پنج سال منتهی به اعمال محدودیت‌ها مبنای تصمیم‌گیری قرار گیرد، اما در حال حاضر، تنها وضعیت کنونی لحاظ شده که منجر به کاهش ۶۰ درصدی تخصیص آب شده است. اگر قرار بر اجرای این بند باشد، باید وضعیت موجود حفظ شود و در صورت وقوع بارش‌های مناسب، میزان برداشت به سطح پروانه سال‌های دارای جیره‌بندی بازگردد.

نقد سیاست‌های کاهش برداشت آب از چاه‌های کشاورزی

در ادامه نشست، علایی، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی، با اشاره به تصمیمات وزارت نیرو مبنی بر کاهش ۵۰ درصدی برداشت از چاه‌های کشاورزی اظهار کرد: این تصمیم در نهایت اجرایی نشد، اما امکان جابه‌جایی کارت شارژ چاه‌ها می‌تواند جایگزینی برای این سیاست باشد.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 5	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □ رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۲۰ تاریخ برگزاری: ۰۵ / ۱۲ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۳۰	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
-----------------------------------	--	--

وی همچنین تاکید کرد: کاهش برداشت در سالهای کم آبی، اقدامی برای جلوگیری از وخامت بیشتر وضعیت منابع آب است؛ اما اگر در سالهای پربارش افزایش برداشت اتفاق بیفتد، مشکلاتی مانند سقف پروانه‌های برداشت و توان عملیاتی چاه‌ها و شبکه برق‌رسانی به وجود خواهد آمد.

اسماعیل برادران حسینی، رئیس هیات مدیره انجمن دشت مشهد نیز در این جلسه، با اشاره به شرایط ویژه منابع آبی در دشت مشهد عنوان کرد: در بیشتر دشت‌های استان، ۹۰ درصد مصرف آب به بخش کشاورزی اختصاص دارد، اما در دشت مشهد این سهم تنها ۵۰ درصد است؛ از این رو، اجرای بند «ز» ماده ۲۹ قانون توزیع عادلانه آب در دشت مشهد امکان‌پذیر نیست. وی همچنین با تاکید بر لزوم جبران خسارت کشاورزان در سالهای کم آبی افزود: چنانچه در سالهای خشک میزان برداشت آب کاهش یابد، باید خسارت‌های کشاورزان نیز در نظر گرفته شود.

بازار آب، راهکاری برای مدیریت بهینه منابع آبی

در بخش پایانی این نشست، داوری، عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد، به نقد سیاست‌های گذشته در زمینه تخصیص پروانه‌های حجمی برای چاه‌های کشاورزی پرداخت و گفت: از ابتدا، تعیین حجم معین برای پروانه چاه‌ها اقدامی نادرست بود. در شرایط فعلی، با اجرای بازار آب، امکان خرید و فروش حقا به و تخصیص منابع آبی به بخش‌های مختلف وجود دارد که می‌تواند مدیریت منابع را بهینه‌تر کند.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 4 از 5	صور تجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □ رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۲۰ تاریخ برگزاری: ۰۵ / ۱۲ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۳۰	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
-----------------------------------	--	--

❖ مصوبات جلسه:

مهلت اقدام	اقدامات مرتبط	شرح مصوبه	دستور کار	ردیف
۱ هفته	درج نامه اصلاح شده در گروه برای اخذ نظر اعضای کمیسیون	با توجه به اهمیت مسئله آب و ناترازی آبخوان دشت‌های استان مقرر شد پیشنهادات کمیسیون در محورهای مشخص برای مدیریت منابع آب در قالب یک نامه به استحضار استاندار محترم برسد.	جمع بندی نظرات اعضای کمیسیون و فعالان اقتصادی درباره به روز رسانی سند سازگاری با کم آبی - ساختار شورا، اختیارات، جریان گردش کار و تصمیم سازی و ترکیب و شرح وظایف کمیسیون‌ها و کمیته‌ها	۱

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 5 از 5	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □ رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۲۰ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳ / ۱۲ / ۰۵ ساعت شروع: ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۳۰	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
-----------------------------------	---	--

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	محمد علایی	رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۲	محمدعلی قنادرزاده	نایب رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۳	عماد رجحانی	دبیر	کمیسیون آب و محیط زیست
۴	محسن آبیاری	معاون آبخیزداری	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری
۵	فرشید رهنما فر	مدیر دفتر توسعه پایدار	شرکت آب و فاضلاب خراسان رضوی
۶	ثمانه توکلی امینیان	مدیر دفتر توسعه پایدار	شرکت آب و فاضلاب مشهد
۷	اکبر علی پور	مدیر سازگاری با کم آبی	شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی
	علی نجاتی پور	مدیر بهره برداری آب	شرکت آب و فاضلاب خراسان رضوی
۸	آرش قجاوند	کارشناس	اداره کل حفاظت از محیط زیست خراسان رضوی
۹	احسان زاهدی	کارشناس	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری خراسان رضوی
۱۰	کامران داوری	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۱	اسماعیل برادران حسینی	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۲	حمیدرضا رضوی خبیر	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۳	احمدرضا رضازاده	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۴	محمدرضا فلفلانی	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۵	سید محمدرضا علوی مقدم	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۶	سلیمان فرامرزی (نماینده خانه کشاورز)	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست